

RAKENNUS 103

Olohuoneessa näkyy Paula ja Lasse Kolehmainen yhteinen harrastus, vanhojen nojatuolien entistäminen. Isäntä on kunnostanut puosat, emäntä verhoilut.

Jyrkkä aumakatto antaa talolle ilmeen. Tiilien alta löytyy yhä pärekatto vuodelta 1925.

Se oli salamarakkautta, kun Paula ja Lasse Kolehmainen kohtasivat vanhan hirsitalon Vihtavuoren ruutitehtaan asuinalueella.

TEKSTI TUIJA MANNERI | KUVAT HANNE MANELIUS

Eteiseen jäi kurkistusaukko seinähirsiin, jotka on tilkitty pellavalla.

asikuistin sisäseinälle on ripustettu ruosteinen metallilytti. Siihen on kirjoitettu numero 103.

”Talomme nimi on Rakennus 103”, Paula ja Lasse Kolehmainen selittävät.

Kyltti kertoo talon historiasta. 1920-luvun alussa vastaperustettu Valtion ruutitehdas ryhtyi rakennuttamaan ja numeroimaan työntekijöilleen asuntoja Ahlbackan tilan maille Laukaan Vihtavuoreen.

Kolehmaisten ja Rakennus 103:n tiet kohtasivat 1980-luvulla. Nuoripari oli muuttamassa töiden perässä Sveitsistä Jyväskylän tienoille, mutta kodista ei ollut tietoa. Sitten tuttava kutsui heidät kesämökilleen Vihtavuoreen.

”Hän mainitsi, että ruutitehtaan entiset talot ovat myynnissä. Sanoin, ettei meillä ole varaa semmoisiin”, Lasse muistelee.

Koska vanhat rakennukset ovat aina olleet hänelle intohimo, pariskunta kuitenkin poikkasi asuinalueelle. Valtavien graniitti-

Ruutitehtaan talo sai Paulan ja Lassen asettumaan Vihtavuoreen.

paasien päällä kohosi jyrkää, keltainen hirsitalo. Ja kun hinta selvisi, talo vei kerrasta heidän sydämensä.

Räjähtävä yllätys

Kun kauppakirjat oli allekirjoitettu, nuorella arkkitehdillä ja hänen käsi- ja taideteollisuusopettajavaimollaan oli kaksikerroksinen paritalo, bruttoalaltaan 225 neliötä.

Siihen oli vuonna 1925 rakennettu insinööri **Hugo Karstenin** suunnitelmien mukaan asunnot kahdelle työnjohtajalle. Nyt kahdesta kolmiosta tulisi yhden perheen koti.

”Lämmityksenä oli puulämmitys ja öljykamiina. Toisen huoneiston keittiöön tuli vain kylmä vesi, eikä pesutiloja ollut, koska alueella oli yhteinen sauna. Värimaailma oli 1960- ja 1970-luvun peruina räikeää oranssia, turkoosia ja kirkkaanvihreää, ja seinissä oli suurikuvioisia tapetteja”, Paula kuvailee lähtötilannetta.

Alkuun Lasse piirsi illat suunnitelmia, joilla heltiäisi rakennuslupa peruskorjaukseen ja jotka Museovirasto hyväksyisi. ▶

Suurin osa remon-
tissa käytetystä
puutavarasta on
peräisin Paulan
kotitalan metsistä.

Viime talvena
Lasse kunnosti
lasikuistin vanhat
ikkunat puutyö-
piirissä.

Seinän kokoi-
nen peili avar-
taa eteisen.

Keittiön kaa-
pistot on koot-
tu kahdesta eri
keittiöstä.

Uunin luu-
kut löytyivät
purkotalosta,
takkasetti netti-
kirppikseltä.

Talon ulkopuoli piti säilyttää, mutta sisällä omistajat saivat vapaat kädet.

Kun työt käynnistyivät, Lasse otti vuoden remonttivapaata. Omin ja apuvoimin hän ensin aukaisi kaiken, niin seinät, lattiat kuin katot, ja tarkasti rakenteet.

”Vain ruokailutilan lattiasta löytyi vähän vikaa. Rossipohjasta oli kellarikomeroiden vuoksi tukittu tuuletusta. Ongelma ratkesi, kun pohja puhdistettiin ja tuuletusaukot avattiin.”

Perustuksista löytyi myös dynamiittipötkö. ”Onneksi siinä ei ollut nallia, eikä se ollut saanut mistään kipinää.”

Remontti talon mukaan

Koko remontin ajan Paula ja Lasse asuivat remontin keskellä milloin missäkin huoneessa, tavarapaljouden seassa, siirrettävän sähköpatterin ja -lieden lämmössä.

”Moni varmaan piti meitä vähän hulluina.”

Kaaoksen keskellä pari ajatteli, että he olivat sattuneet oikeaan paikkaan oikeaan aikaan. Niin monta onnenpotkua talokauppaan sisältyi.

Ensinnäkin tehtaalla sattui työskentelemään sosiaalijohtaja **Martti Poskiparta**, joka näki rapistuvan asuinalueen kulttuurihistoriallisen arvon ja järjesti sen suojelukohteeksi. Sitten alue pääsi mukaan Suomen ensimmäiseen alueittaiseen perusparannuskokeiluun.

”Saatiin uudet sähköt, vedet ja viemärit tontille. Sekin oli onni, että meidät kelpuutettiin sopiviksi ostajiksi. Tehtaan ja kokeilun kautta saatiin lainat ja avustukset hyvillä ehdoilla. Talon hinta tuntui kohtuulliselta vielä senkin jälkeen, kun sama summa viisinkertaisena oli mennyt remonttiin.”

”Parasta tämän talon ostamisessa taisi silti olla se, että Lasse pääsi toteuttamaan unelmansa talon mukaisesta remontista”, Paula hymyilee.

”Halusin kaikessa kunnioittaa vanhaa tyyliä ja rakennustapaa, en sitä, mikä olisi muotia tai mistä erityisesti pitäisin”, Lasse kertoo.

Vanhan kunnioittaminen tarkoittaa hänelle malttia. ”On tärkeä osata olla tekemättä liikaa uutta tai uuden näköistä. Jos jokin

» Tulisijat myös parantavat talon ilmanvaihtoa. »

on kestänyt 90 vuotta, niin ei se voi olla huonosti tehty.”

Maalari ja varpuvispilä

Pelargonit hehkuvat punaisina lasikuistin ikkunalaudoilla.

”Kuisti on oikeastaan kesämökkipä. Istumme täällä usein saunan jälkeen”, Paula kertoo.

Monta mutkaa oli tosin matkassa, ennen kuin alkuperäiselle avokuistille sai laittaa vanhat ikkunat.

”Lasit tuntuivat sitten lokahtavan paikoilleen aivan kuin suunnittelija olisi alun perin ajatellut niitä”, Lasse kertoo.

Vatupassiin hän ei vanhan talon remontoijana ole voinut tuijottaa. Sen sijaan tarvitaan realismia ja asennetta. Esimerkiksi nyt, kun makuuhuoneen lattia tuntuu vilpoisalta.

”Säilytimme hyvät, vanhat purueristeet, mutta hiiri on ehkä jo vähän myllännyt makuuhuoneen lattian alla. Ei puruja silti tarvitse vielä vaihtaa. Ensin voi käyttää villasukkia.”

Lasse avarsi
huonetilaa pois-
tamalla seinän
yläosaa ruokai-
lutilan ja olohuo-
neen väliltä.

3 x kotirauha

PAULA KOLEHMAINEN, mikä on lempipaikkasi talossanne? ”Keittiö, koska leivon usein. Kun lapsemme **Iiro**, **Tuure** ja **Veera** olivat pieniä, talomme tunnettiin siitä, että pöydällä oli usein koulun jälkeen syötäväksi keko lämpöisiä sämpylöitä.”

Kaipaatko sisustukseen vielä jotain?

”Ajan ja tarpeen mukaan. Harrastamme tuolien entistämistä: Lasse kunnostaa puuosat ja minä verhoilun. Ne sopivat yhteen vanhan talon ja käsin kudottujen tekstiilien kanssa.”

Mikä sinulle on kodissa tärkeintä?

”Ilmapiiri ja ihmisten väliset suhteet. Onneksi kuljimme nuorina sen verran maailmalla, että koti tuli tärkeäksi. Koti on paikka, missä voi levätä.”

Paulan isä muurasi keittiön puuhellan ja leivinuunin. Huuvan teki paikallinen peltiseppä.

Vinttikamariin mahtuu arkkitehdin työpiste. Se on tuoreelle eläkeläiselle yhä tarpeellinen.

Enää Mäen asuntoalueen portilla ei seiso vartiomiehiä kuten 1920-luvulla.

Viime aikoina Lassen remonttitöiden lista on joka tapauksessa pidentynyt, koska hän lopetti äskettäin arkkitehtitoimistonsa ja ryhtyi eläkeläiseksi. Tiilinen aumakatto odottaa puhdistajaa, ja sisällä olisi uusittava kattoihin asennettuja lämmityselementtejä – edelleen talon alkuperäisessä hengessä.

”Tarkoitus on, että tyylillisesti ei voi erottaa uutta ja vanhaa. Siksi esimerkiksi lattiat ovat maalattua lautta, eikä näkyvissä ole lämmityspattereita tai seinähirsii. Tapettikerrosten alta paljastuneet hirret olivat kylä upeita, mutta 1920-luvulla hirsii pidettiin köyhyyden merkinä ja niiden peittäminen oli hygieniaiksymys.”

Niinpä sisäseinien alaosiin tuli maalattua puolipaneelia ja yläosien kuitulevyihin perinteinen roiskemaalaus.

”Roiskimme vaalean pohjavärin päälle tummia ja valkoisia pisaroita vanhan ajan varpuvispilällä”, Paula naurahtaa muistolle.

Aarteita purkutyömailta

Valo oli remontin tärkeä lähtökohta.

”Yhdistimme huoneistot niin, että ala-

kerrassa valo pääsee kulkemaan huoneesta toiseen, talon päästä päähän.”

Toisen huoneiston keittiö muuttui uuden kodin keittiöksi. Toiseen tuli kodin- hoitohuone, suihku ja sauna. Sen Lasse rakensi eristämisen ja ilmanvaihdon vuoksi talon sisään irralliseksi mökiksi, jossa on kertalämmitteinen puukiuas.

Sisäportaikkoo kääntämällä yläkertaan saatiin mahtumaan wc ja kolme makuuhuonetta vaatehuoneineen. Vanhat puu-uunit kunnostettiin käyttökelpoisiksi, ja muutamaan asennettiin yösähkö- vastukset. Keittiöön Paulan isä muurasi puuhellan ja leivinuunin.

”Tulisijat paitsi lämmittävät myös parantavat talon ilmanvaihtoa.”

Suurin osa remontin puutavarasta tuli Paulan kotitilan metsistä Kangaslammita. Keittiön kaapistot pariskunta yhdisti talon kahden keittiön vanhoista kalusteista. He keräsivät ovia, ikkunoita, kaappeja ja kaiteita myös alueen muilta remontti- työmailta, joissa purkutavaraa heitettiin pois.

”Se oli meidän onnemme, sillä ennen rakennettiin hyvästä puusta ja kestävästi.”

Entisajan ääniä

”Uuninluukut löysin nuorena purkutalosta”, Lasse esittelee olohuoneessa. Melkein pä kaikkiin talon esineisiin liittyy jokin tarina ja historia, sillä pari harrastaa kierrä- tystä myös sisustuksessa.

”Tuntuu hyvältä käyttää samoja tavaroita, joita isovanhempamme ovat käyttäneet.”

Jos tänään paistaisi aurinko, keittiön ikkunoiden vanhoista laseista ja salusiiniverhois- ta heijastuisi pöydälle samanlaisia kuvioita kuin Lassen mummolassa aikoinaan. Olo- huoneen seinällä rakuttaa seinäkello, joka on Paulan mummolasta. Keittiössä tuoksu- vat tuoreet leivonnaiset, ja Paula on kattanut pöytänsä Arabian vanhat kahvikupit.

”Myös ääniä ja tuoksuja kannattaa re- montissa ajatella, sillä ne ovat osa talon henkeä”, Lasse ja Paula vinkkaavat.

”Tai ehkä tämän talon henkeä voisi jo sanoa meidänkin hengeksemme. Talo jää, kun meitä ei enää ole.” ●